

Naujienu Antroji Dalis

NR. 762

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXI METAI

SALOMĖJA NĖRIS

IŠ PO A. VENCLOVOS PLUNKSNOS

PRANYS ALSĖNAS

Apie Salomėją Nėrį šiaip „geležinės uždangos“ rašė eilė asmenų, kaip: I. Malėnas, dr. J. Grinius, prel. M. Krupavičius, G. Valančius. Taip lygiai — atsiliepė ir „raudonikis“ Mizara „Laisvėje“, teigdamas, jog visi rašiusieji, o ypač prel. M. Krupavičius, S. Nėrį nori priimti į dangaus karalystę, tenai pat pagrasindamas: „...tegu klerikalai didžiosios liaudies poetės nesisavina, nes nieko iš to neišeis!“ („Laisvė“, 1964. IX. 18).

Visa tai skaitęs ir įdomavejis, prisiminiau turįs A. Venclovos paruoštą ir to paties „Laisvės“ red. Mizaros sutrumpintą S. Nėries biografiją, metmenimis pavadintą, išleistą 1947 m. Brooklyne, N. Y. Nors buvau ją skaitęs prieš keliolika metų, bet ir vėl perskaičiau, norėdamas patirti, kiek tuose S. Nėries biografiniuose metmenyse yra davinčių ir minčių, paremiančių rašiusiųjų šiaip Atlanto apie Nėrį mintis, tvirtinimus, nurodymus ir samprotavimus. O, žinokime, kad čia minima S. Nėries biografija — parašyta suraudonėjusio lietuvio rašytojo.

Čia truputis iš jos biografijos: Salomėjos tėviškė stovi Sūdavo lygumoje. Ją ypač puošia per tėvų lauką tekęs širvintos upelis, apaugęs medžiais ir krūmais, o paupiu — eina takelis į Alvito bažnytkaimį, Sūdavoje ypač garsų šv. Onos atlaidais, kurio bažnyčios bokštai nuo sodybos matyti už poros kilometrų.

Tik vieną kitą nuotrupą tuo tarpu mes težinome iš būsimos poetės vaikystės.

„Baigiant trečiuosius mano gyvenimo metus, — Salomėja Bačinskaitė užrašo savo gimnazijos laikų dienoraštyje, — pradeda veikti mano atmintis... Ypač aiškus užsiliko mano lopšio vaizdas. Tas dainas, kurias prie lopšio man niūniuodavo, puikiai atmenu... jų gaida lyg dar šiandien skambėtų... Labai gerai atmenu mamytę verpiant, lyg girdžiu ratelio burzimą... matau visus jos veido bruožus, tuomet pastebėtus visus jos judesius... Besileidžiančios saulės spinduliai įliejo mano sielon tai, kas šiandien joje glūdi... Begesant saulutei, jos spindulių pluoštas, išskverbęs pro langą, nušviesdavo auksiniu stulpu kambario grindis...“

Savo vaikystės ir pirmuosius mokslo metus Salomėja Bačinskaitė aprašo išlikusiame „Curriculum vitae“, rašytame 1924 m., istojus į universitetą.

„7 m. amžiaus pradėjau lan-

kyti Alvito liaudies mokyklą, — rašo šiame dokumente būsimoji poetė. — Nuo pat mažatvės pamėgau mokslą. Knyga, kai tik su ja susipažinau, liko mano nykaus gyvenimo vienintelis draugas. Gavus pradžioj metų knygą „Rodnoj mir“, be matant ją skersai išilgai žinojau. Pergyvendavau pati apysaką, jos turinį ir su dideliu malonumu atpasakodavau, jei tik kas klausydavo. Išmokus eilėraščių rusų ir lietuvių kalba, eilutes deklamuodavau, nors ir niekas neklausydavo.

„Ne kartą mokytojas mano piešimo sąsiuvinį rodydavo iškėlęs visai mokyklai. „Vot budet chudožnica“, paglostydavo mokytojas, man raustant. Eilių deklamavime ir piešime buvau pirmutinė, užtat aritmetika buvo tikra kankinė. Jokiu būdu nesupratau „dielenijos“ (dalybos). Tėvai, matydami mano gabumus kai kurioj srity, dideliu mano džiaugsmui, žadėjo leisti toliau mokytis gimnazijon. Laimingos, šviesios buvo tos dienešės, ir visa, ką tik iš jų prisimenu, buvo jauku, miela.

„Bet čia nutrūko mano laimės saulėtų dienelių siūlas. Iškilusi 1914 m. karo audra visa pervertė, pervertė ir mano gyvenimą. Piktas likimas skaudžiai, lyg pamotė, mane užgavo. Visi tie perversmai, baimė, mūšio laukas, granatų ūžesiai, gaisrai, numirėliai, sužeistųjų dejavimai veikė mano nesubrendusį protą ir nervus. Paskui okupacija, kratos ir k.

„Mano planai ir svajos toliau mokytis, lyg miglotas sapnas, retkarčiais vaidenos. Rodės, toli, toli liko tas laimingas gyvenimas, o gal jo visai nebuvo, gal tik sapnas.

„Čia gi liūdna tikrenybė — griuvėsiai, degėsiai aplinkui, laukai granatų duobėmis ir kapais išmarginti. Čia vėl okupantas vokiečiai, įrėmęs tėvui į krūtinę brauningą, kaujas dėl paskutinio duonos kąsnio. Ir kiti dar liūdnesni vaizdai slopino ir slėgė sielą. (Seniai glūdėjusi mannyje melancholija dabar užviešpatavo). Tapau maža pesimistė. Pasidariau be galo jautri, liguista, bet niekas į tai dėmesio nekreipė. Net tėvai šurkščiai ir rūščiai į tą mano jautrumą reagavo. Niekam ir nesiskūsdavau. Slapta išliedavau tą sielos skausmą prieš Kristaus paveikslą. Meldžiau aukščiausią, kad atsimintų mane iš šios kruvinos pakalnės. Be maldos, dar knygos buvo mano dvasios maistas. Skaičiau knygas kokias tik kur sugriebdavau. Gyvenau tose

(Atkelta iš 3 psl.)

Tai geriausias Chicago ir jos apylinkėse gyvenančių menininkų kūrinys, sukurtas praėjusiais metais. Chicago Meno Institutas 68-toje metinėje savo parodoje šį darbą pripažino pačiu geriausiu ir paskyrė \$2,000 premiją gyvois pinigais. Autorium šios konstrukcijos yra Jordan Davies, gyv. Chicagoje, 551 Brompton Pl. Menkesnės vertės darbams paskirtos mažesnės sumos. Menininko darbas tiek modernus, kad tapytojas negalėjo išgalvoti jam pavadinimo. Parodon jis atneštas be vardo. Ka autorius nori pavaizduoti, taip pat sunku pasakyti. Kiekvienam žiūrovui palikta teisė šiame paveiksle išūreiti, ką jis nori, arba nieko jame nematyti, išskyrus autoriaus fantaziją. Sunku suprasti, kodėl meno darbus vertinantieji specialistai galėjo šį kūrinį laikyti geriausiu. Taip pat nežinia, ka Chicago ir jos apylinkių menininkai praėjusiais metais kūrė.

ALF. NEVARDAUSKAS

GIMTADIENIS

Trumpai, tuoj po saulės grįžimo — pačiame gražiausiame vasaros laike kiekvienais metais į mūsų namus rinkdavosi su gėlėmis ir sveikinimais giminės, artimieji, kaimynai ir pažįstamieji švesti mano mamytės gimtadienio sukaktuvių su nuoširdžiais linkėjimais ir lietuviška daina. Kiekvienų sukaktuvių minėjimas palikdavo mums gilių ir įspūdingų prisiminimų.

Kaip kiekvienais metais, taip ir šį kartą aš labai laukiau tos kilnios savo mamytės gimtadienio sukaktuvių dienos. Bet štai mamytės gimtadienio išvakarėse mes namiškiai ir ketas iš artimųjų suklaupę prie jos lovos ašarojome. Lovoje gulė mano mamytė. Užsimerkusi. Veidas išblyškęs. Pusiau praviros lūpos, lyg juda, lyg ir virpa. Po baltu apklotu sunkiai ir retai kilnojosi krūtinė. Aš isikibusi į tėvelio švarko rankovę su atsidėjimu ir akutės įbedusi į ją žiūrėjau. Dabar tik pamačiau, kad ji yra graži, neapsakomai man graži. Tokios gražios dar aš nebuvau niekad jos mačiusi. Tik staiga paleidusi tėvelio švarko rankovę, nežinau kokios jėgos verčiama, rankutes išskietusi nūrėjau puliti ir apsikabinti jos kaklą, kurio gyslose plazdėjo pulsas. Bet kelis kartus surikau: „Mamytė! Mamytė!“

Į mano nepaprastą šauksmą ji atsimerkė ir panačiusi mane

su iškiestomis ir į ją siekiančiomis rankutėmis, ji sunkiai pakėlė savo išdžiūvusią, smulktutę, lyg popierius baltą ranką, ir padėjo man ant galvutės.

Tačiau ranka nesilaikė ant mano galvutės, ir jai slystant žemyn, iš motinos lūpų išsiveržė duslus, vos girdimas „Sudie, mano mažyte“. Rankai nukritus, ji užsimerkė, ir su paskutiniu juo sudiev užgeso amžiams jos gyvybė. Bet su tuo sudiev neužgeso jos įkvėptoji meilė.

Bėgiodama apie lovą ir verkdamą kalbinau ją. Aš vis dar netikėjau, kad ji mirė. Aš laukiau, kada ji atsimerks ir vėl linksmai man nusišypsos. Aš stovėjau prie lovos ir akių nenuleisdama žiūrėjau, kada ji pakels savo rankas ir mane apjau nebesikilnoja jos krūtinė ir tuo pasibaigs gėdinimo juokavimas. Ji tylėjo. Ji nekalka. Nebekruta jos lūpos ir jau nebesikilnojasi jos krūtinė. Bet aš laukiau ir laukiau. Ir nesulaukusi, gailiai raudodama, ėmiau vėl šaukti „Mamytė, nemirk!“ Bet ji nebegirdėjo mano šauksmo ir daugiau nebeatsimerkė. Aš nebesulaukiau, kad ji nusišypsotų ir ištiesusi rankas mane apkabintų.

Tėvelis, už rankutės mane nusivedęs toliau nuo mamytės lovos, paaiškino, kad mamytė tikrai mirė... Ji negyva... Jis, pasiėmęs mane ant rankų ir

bučiuodamas mano plaukus, juose slėpė savo ašarotas akis ir mane nešiojo, kol užmigau.

Sekantį rytą, pabudusi ir kaip kiekvieną rytą dar gulėdama lovytėje, sušukau "mamytė!" Bet jai ši rytą neatsiliepus, kaip kitais rytais ji atsiliepdavo, vos tik pašaukus, bėgau prie jos lovos ir, pamačiusi tuščią lovą, tuoj prisimaniau vakarykščią dieną. Išgąstingai surikusi, vienmarškinė išlėkiau į virtuvę. Čia radusi mūsų gerą Elena, klausiau "Kur mamytė?" Elena, nieko neatsakiusi, aprenė ir pasodino prie stalo.

— Mamytė svečių kambary... — pagaliau ji atsakė.

Aš, išgirdusi Elenos pasakymą, lyg šautuvo šūvis puoliau nuo kėdės ir buvau jau bebėganti į svečių kambarį, bet šalia manęs sėdėjusi Elena sušukau. "Pirm pavalyk, tada mudvi abi nueisim".

Prie stalo sėdėdama, atsiminiau mamytės paskutinę gyvenimo akimirka ir su manimi atsiveikiniama. Staiga nustojau verkusi, bet nevalgiau. Elena, matydama, kad neverta verstis, nes vistiek nevalgysiu, paėmė mane, nuprausė, sušukavo ir aprenėsi nusivedė į svečių kambarį. Ir vos tik durys atsidarė, spėjau pamatytį dar niekad man nematytį vaizdą. Beveik nei vieno baldo čia nebuvo. Kambarys atrodė į jauną žaliuojantį beržinėlį. Jo viduryje įvairiaspalviai mirguliuojantis gėlynas. Tame gėlyne halto šilko klotame ir žaliom rūtom iškaišytame patale gulėjo, lyg mieganti karalaitė, mamytė. Iš abiejų pusių prie jos galvos ir kojų degė vaškinių žvakės. Galvagalvėje juodame aksome ant sienos didelės sidabrinis kryžius. Čia maišėsi beržų ir degančio vaško kvapas. Elena, paėmusi ant rankų, pakėlė mane visai arti prie jos. Pamačiusi sušukau "mamytė!" Ir tą patį akimirksnį norėjau pulti jai ant kaklo. Bet atsiminiau vakar tėvelio pasakytus žodžius: "Ji mirė... Ji negyva..." Aš tik bepakartojau: "Mamytė mirė. Ji nebegyva." Ir tą pačią akimirka iš mano skaudžiai sopanėios krūtinėlės veržėsi noras taip garsiai šaukti, kad tas mano šauksmas prikeltų mamytę iš numirusių. Tačiau tėvelio pasakytus žodžius "Ji negyva..." užgniauzė mano gerklę. Ir vietoje šauksmo ėmė lieti gausios ašaros.

Aplink bevaikščiodama prisiminiau, kad šiandien mano mamytės gimtadienis. Šiandien daug daugiau sunešta jai gėlių ir ji juodai pasipuošusi sau ramiai guli. Niekas nebespaudžia jai rankos ir niekas nebelinki jai nuoširdžių linkėjimų. Ji nebesidžiaugia suneštomis gėlėmis, kurias taip mylėjo.

Šiandien, prisiminus visą tai, norėtusi, jei nedaugiau, tai bent aplankyti motinos kapą ir prie jo susikanpus nuskaidrinti širdį. Didžiąja Motinos

Vieno sekmadienio nutikimai

Visi sako, kad kai jau išeisiu į pensiją, tai tada pailsėsiu, pagyvensiu, užeisiu daugiau kur pas žmones, aplankysiu draugus, pavažinėsiu po Ameriką, o ką gali žinoti, gal ir po visą pasaulį. Juk, tiesą pasakius, daug kas važiuoja ir dar net kur. Žiūrėk, ir į Sventąją Žemę net nukeliauja. O ką tu jiems? Jei gu pinigų turi, tai važiuoja. Ale mudviem su Pilypu Paragiu taip nėra. Žinoma, gyvename iš pensijos. Pensija — tai pensija. Iš jos dvarų nenupirksi. Aišku, kad gali žmogus šiaip taip pragyventi, prisiglaudęs prie vaikų. O vaikai kagi — ženoti ir turi savo reikalų. O čia, mat, Amerikoje, netaip, kaip Lietuvoje būdavo. Vaikams čia tėvais rūpintis visai neprivalu. Gyvenk, kaip nori! Tad išvažiuoti jau ne taip daug kur ir gali, nors šiaip dar vis suduri galus su galu. Tad pračitą sekmadienį, tuoj po pamaldų, ir sakau Pilypai:

— Klausyk, Pilypai, ar mudu negalėtume, taip sakant, kada nors ir į žmones išeiti? Bažnyčia — tai bažnyčia. Žinoma, nieko negali sakyti — vis šioks toks pažmonys. Ale gal mudu sukiais taip užsuktume kur ir kitur? Matai, taip jau niekur neišvažiuojame: nė į Floridą, nė į Kaliforniją. Tai klausyk, o kad šiandien, va, tuoj popiet mudu ir patrauktume taip į Jaunimo namus. Žinai, ten bus vaikų varžybos. Matai, ir mano abu anūka dalyvaus. Vyresnioji deklamuos, o tas mažasis tai skaitys. Na, tai kaip sakai? Ar drožiame? Ale, teisybė, tu gi ženotai — turi pačią. O gal ir ji norėtų kartais prasivėdinti?

— O ne! Kur tau? Ji neis. Matai, vis skundžiasi su tom strėnom. Žinai, kad ir nedaug namie darbo, ale tai vis nusimina padus apie virtuvę betupinėdama, — iš lėto posterinaudamas, kalbėjo Pilypas.

— Na, tai gerai! Traukiva mudu!

— Gerai, — sako Pilypas, — galiva nuvažiuoti. O dar ko, tai ir, va, mudu primesim po kokį doleriuką kultūriniam reikalams. Žinoma, mudu po tūkstantinę išmesti, kaip mūsų daktariukai daro, negalime, ale tai vis šiek tiek prisidėsiva.

Kaip sutarėm — taip ir padarėm. Dar kiek prieš tris jau mudu su Pilypu žengėm pro di-

meile, tirpdančia kalėjimų sienas, sutraukiančia panėius, šarvus ir geležines uždangas.

Patį kapą norėtusi papuošti Lietuvos darželių, pievų, miškų ir laisvųjų laukų gražiausiomis gėlėmis.

O motina! Ar tu girdi savo dukros šauksmą ir ar gali suprasti skausmą jos širdyje susikaupusį? Ji nelaiminga, kad negali aplankyti Tavo kapo, kurį, gal būt, nevien bėgantieji metai ir besikeičiantieji metų laikai su žemės paviršiumi baigia sulyginti, bet ir žmogaus — žvėries, atsibasčiusio iš plačiųjų Rytų ir siaurės tolių, kruvinas batas žiauriai ir negailestingai trypia...

džiąsias Jaunimo namų duris. Vaikų, kaip skruzdėlyne. Vieni su tėvais, o kiti patys, knygomis nešini, tik laksto, tik maišosi, kaip menturys po košę. Ale ir gražus tas mūsų jaunimėlis! O tos mergaitės, apsitaisiusios lietuviškais drabužėliais, kaip paveikslukai. Viena tai net atrodo kaip tikra Birutė, kai Palangoj prie jūros Kęstutį sutiko. Tokia jau liekna, taip gražiai nuaugus, o gintaro karoliai tik geltonuoja ir šviečia...

Įėjė į salę, jau taip arti scenos mudu nesigrūdom. Kur tau mudviem — seniams pensininkams. Atsisėdom taip kaip ir pritinka mums — per vidurį. Programa prasidėjo. Mano Pilypas — tai sau sėdi besėdi. Apšidairo kartais į publiką, paskui vėl žiūri į sceną. Klausosi sau ramiai. Na, kas jam? O man tai jau taip graudu pasidarė, kad jau tikrai maniau neišlaisvysiu, kai staiga pamačiau savo anūkę scenoje. Namie, rodos, girdėjau, tai ne kas — ne ko. O čia, salėje, tiesiog negaliu!... O ji įraudusiais veideliais, kad šaukė, kad deklamavo apie tėvynę, vieškelius, o paskui dar liepė atsisukti atgalios ir nepamiršti tų takų, kuriais jaunas vaikščiojai. Kur aš tau, vaikeli, pamiršiu! Taip susigraudinau ir ką tik nepravirkau. Lyg ir negražu dabar, va, salėje pradėti verkti, ale kad taip suspaudė krūtinėje širdį, kad, rodos, va, tikrai nebeišlaikysiu. Juk dar taip neseniai viskas buvo, dar prieš akis stovi ir namai, ir kiemas, ir sodas, ir pievos su miškais... O viską reikėjo palikti ir bėgti. Tad kurgi čia gali pamiršti?

— Ale gražiai tie vaikai skaito ir deklamuoja. Net už širdies griebia. Negaila nė to dolerio! — pasitaikius valandžiukei, kai salėje plojo, pradėjo Pilypas. — Matai, kiti sako, kad jaunimas šioks, jaunimas toks. O žiūrėk, kas nori, tai ir padaro. Ir vaikai gražiai kalba lietuviškai. Ne visi jau tokie šiaudadūšiai — išverstskūriai. Yra ir gerų vaikų...

— Naje, reikia tik džiangtis, kad toks gražus jaunimas auga.

Tuo tarpu programos aiškintoja, tokiom ilgom kojom ir aukštu kuodu, pranešė, kad bus ir dainavimų ir šokių scenoje. Tik reikia, girdi, kantrybės. Na, jau mes tos kantrybės turim! Vaikai — tai kas kita. Ale jie ir už, kaip bitės avily.

Netrukus atsidengė scena, ir pamatėm pilną prigrūstą mokyklos vaikų. Tai, vyruti, didelis choras. Ką tik sutilpo. Vaikai, tur būt, nuo pirmo iki paskutinio skyriaus, nes priekyje žiopojo keli dar visi maži. Išėjęs dirigentas, toks žemas ir plačiu užpakaliu, iškėlė rankas, ir vaikai užtraukė:

Tylus buvo vakarėlis,
Aiškiai švietė mėnesėlis.
Skubinausi nuo darbėlių
Laistyt rūtelėlių darželio.

— Na, tik tu klausyk, Pilypai, ar tai čia tie vaikai taip dainuoja, ar man tik pasigirdo? Gal čia kas nors už scenos taip traukia? Ar tai galėtų tie vaikai vy-

riškas dainas dainuoti? Kai mes buvome vaikai, tai, prisimenu, mes dainuodavome apie kiškį, voveraitę... O kaip čia dabar?

— Nagi ir aš klausau, — tarė Pilypas Parugys. — Tikrai vaikai dainuoja. Ir, žiūrėk, kaip puikiai traukia. Kaip tikri vyrurai! Matai, kas darosi! Ana, žiūrėk, tas kraštinis, matyt pirmokas, išsižiojęs kaip gandrūkas lizde, o kaip gerai dainuoja, kaip tikras vyras. Paimk tu jį!

O vaikai net iš peties traukė toliau. Juo dirigentas daugiau mosykavo rankomis, juo vaikai garsiau dainavo:

Štai ateina bernužėlis,
Ploves lankoj dobilėlius.
Žada pervest per lieptelį,
Palydėt iki namėlių.

— Gražiai, tai gražiai. Ale, kad, matai, vaikai suaugusių dainas dainuoja. Pradžioje tik palydėti, o paskui ir ženytiš norės. Ar ne taip?

— Naje. Čia šitą dainą dainuoja vaikai, o mes ją traukdavome, kai kariuomenėj buvom. Prisimėni, kai uždairuodavome, tai kareivinių langai drėbėdavo. O tas Baginis! Tai gerą balsą turėjo. Kad užtrauks, būdavo, tai kaip jautis lankoj. Jam tik operoj dainuoti. Toks balsas, vyruti! Ale kas priims į operą kumečio vaiką?

Po dainavimo vaikai pradėjo skaityti. Mažiukai skaitė apie dagilėlį ir genį, apie žvėrellus ir gyvulėlius, bet į pabaigą išėjo tokia didelė mergaitė ir kad ėmė skaityti, kad ėmė šaukti, net mudu su Pilypu įsigandom: "Perti Kurmėlį, perti rūpūžę per nugarą... Su brūkliu!..."

— Vaje, kiba jau einame namo! — pašoko Pilypas. — Na, kad jau mergaitės šitai keikiasi, tai kasgi bus toliau — pradės da kokios ir muštis. Tai tada mudu seniai, kaip nerangiausi, tikrai pirmiausia gausim per nugarą. Ar neprisimėni, kaip būdavo kaime? Kai tik bernai jau pradeda rūpūžuoti — keikti, tai tuoj griebk kepurę nuo vagio ir mauk pro duris, nes tuoj pradės muštis. Ir aš vieną sykį nekaltai esu gavęs.

— Palauk, dar niekim! — pradėjau raminti Pilypą, — pažiūrėkim, kuo baigsis. Gal nesimuš? Klausyk, va, ji tik skaito. Matai, ji nekaltai, kad jai davė tokį skaitymą.

— Tai kažin, ar jau neturi gražesnių skaitymų?

— Gal neturi, o gal dabar tokia mada?

Pagaliau pasibaigė varžybos, ir visi pradėjo skirstytis namo. Kas laimėjo, taip mudu su Pilypu ir nesupratom, nes dovanas gavo visi, kas tik dalyvavo.

Saulutė jau buvo nusileidusi, ir švelnų pavasario vėjo dvelkimą pajutomė išsigrūdę lauke ant laiptų. Važiuodami namo, mudu vis galvojome, kad šiame pasaulyje viskas kitaip. Nauji laikai — nauji žmonės.

Tur būt, jau mudu esam pasenę, kad mudviem viskas kitaip atrodo...

Pensininkas

AUKOKITE
NAUJINIŲ
MAŠINŲ FONDUI

SALOMEJA NĖRIS...

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

knygose, apsakose, ir tikras gyvenimas man visai svetimas liko".

Toliau A. Venclova rašo:

"Salomėja Bačinskaitė, pakliuvusi į "Žiburio" gimnaziją, kaip matyti iš jos pačios autobiografijos, iš karto patenka į "ateitininkų kuopą" ir, girdi, pereina tenai visą klerikalinį muštrą, kuriame ten buvusi auklėjama visa jaunuomenė. Ji pasirodžiusi gabesnė už daugelį kitų savo draugų. Jau gimnazijos suole ji mėginusi savo poetines jėgas, dažniausiai "naktį, kada visi miega, visur tylu". Jos eilėraščiai dedami į šapirografuotą "ateitininkų" kuopos laikraštėlį.

Gimnazijos laikais Salomėja Bačinskaitė jautusi savyje poetės dovaną. "... aš poetė", — užrašiusi jį savo dienoraštyje 1923. I. 18. — nors pati nedrįstu ir bijau sau tąjį vardą prilipinti, bet, anot kitų, "išmintingesnių" žmonių, taip išsitariau. Atmenu: ... suvirpėjo širdis, lyg užgauta styga, kuomet pirmas "abejotinas" man rašto darbas "Velykos" taip nusisekė. Tuomet pirmą kartą "viešai" visoj klasėj man šį vardą prilipino. Aš užkaitau, bet mažai kreipiau į tai domės..."

Salomėja mokėsi skambinti rojaliu, taip pat mandolina, svajojusi, gimnaziją baigus, stoti į dailės mokyklą.

Iš pat mažų dienų būsimoji poetė be galo mėgusi gamtą. Ją žavėję Lietuvos laukų žiedai, sidabrinės mėnesienos naktys. Pirmą kartą per moksleivių ekskursiją ji pamačiusi Baltijos jūrą ties Palanga. Baltija Salomėjai padarėsi nepaprastą įspūdį. Vėliau ji eilę vasarų praleidusi Palangoje ir jos poezijoje — per visą kūrybos laiką — buvo gausu jūros vaizdų ir motyvų.

Gyvenimas provincijos mieste, kuriame mokėsi būsimoji poetė, buvęs paprastas ir pilkas. Nebuvę ten jokių ypatingesnių įvykių ir kultūrinių pramogų. Tūrbūt, gastroliuojančio Kauno teatro spektaklyje pamatyta S. Čimilionienės pjesė "Aušros sūnūs" paskutinės klasės gimnazistės Salomėjos Bačinskaitės gyvenime — buvusi, matyt, nepaprastas įvykis, kuris padarė jai milžinišką įspūdį. "Labai, labai džiaugiuos mačiusi vaidinant "Aušros sūnūs", — užrašo ji savo dienoraštyje. — "Tai brangenybė, brangiausi mūsų tautos perlai!..."

Salomėja Bačinskaitė gimnaziją baigus 1924 m. pavasarį. Tų pat metų birželio 23 d. gavusi atestatą — ji ryžosi važiuoti į Kauną ir stoti universitetan.

"Džiaugiausi galėsianti dabar savo mylimą literatūrą studijuoti", — rašiusi ji savo "Curriculum vitae" — "Čia atsistojo skersai kelio mano nenumatyta kliūtis. Buvau pamiršusi, kad negana mano kilniųjų troškimų, kad daug didesnę rolę vaidina pinigai. Be jų karščiausi norai žūti. Nejaugi? Pilna entuziazmo įsitikinau visa nugalėsianti, nors šimtas kliūčių man kelią užstotų. Tėvas iš karto mano

norui nepritarė, nes žinojo negalėsiąs manęs materialiai paremti, bet paskui nusileido prieš tąjį atkaklų mano užsispyrimą. "Pasiėmusi keletą sutaupyty litų išvažiavau Kaunan ir įstoju universitetan".

A. Venclovos samprotavimu, "Savaime suprantama, kad "ateitininkų" kuopos narei natūraliausias pasirinkimas, įvykęs, reikia manyti, ne be ateitininkų vadovybės įtakos, buvo teologijos filosofijos fakultetas.

1924 m. rugpiučio 25 d. būsimoji studentė padavusi prašymą priimti į universitetą, o tų pat metų rugsėjo 2 d. teologijos filosofijos fakulteto dekanas B. Čėsnys ant prašymo uždėjęs rezoliuciją: "Priimama tikrąja studentė T. F. fak. Filosof. skyr."

Prieš akis jaunos studentės, iš provincijos miesto atvažiavusios į Kauną, atsivėręs daug platesnis ir įvairesnis pasaulis, negu kad buvo Vilkaviškyje.

Kaunas — Lietuvos gyvenimo centras. Čia ne tik aukštoji mokykla, čia ir kitos kultūrinės įstaigos — laikraščiai, žurnalai, teatras. Vienok, girdi, anot A. Venclovos, visas Kauno gyvenimas tuo metu persunktas klerikalinės atmosferos: mokyklose pamokos prasidėdavo ir baigėdavo maldomis, įstaigose ne tik vadovaujamas vietas buvo užėmę ištikimi klerikalų žmonės, klerikalai viešpatavo seime ir visame gyvenime...

Įstojusi į universitetą — Salo-

mėja Bačinskaitė buvusi dar beveik niekam nežinoma poetė. Bet jau nuo 1924 m. jos eilėraščiai ėmę rodytis "ateitininkų" s-gos organe "Ateity", "pavasarininkų" žurnale "Pavasary", o vėliau — ir kitoje klerikalinėje spaudoje. Skambūs, grakštūs jaunos poetės posmai greitai atkreipė į save literatūra besidominčių dėmesį, tuo labiau, kad tuo metu mūsų literatūra buvo si gana skurdi ir, be plačiai žinomų, bet ne taip jau dažnai pasirodančių poetų Maironio, L. Girso, B. Sruogos, Putino, K. Binkio vardų, daugiausia tik atsitiktiniai debutantai rodėsi su savo poezijomis periodinėje spaudoje. Nei V. Montvilos, nei A. Miškinio, nei L. Skabeikos vardai tuo metu mūsų poezijoje dar plačiau nebuvę žinomi. Visi tie poetai dar tebedarė tik pirmuosius savo žingsnius arba iš viso spaudoje dar net nesireiškė.

Salomėja Bačinskaitė, pasirašinėjanti savo eilėraščius Nėries, o vėliau Salomėjos Nėries slapyvardžiu, greitai įgijusi nemažą populiarumą dešiniojoje spaudoje. Ji buvusi gana produktin-ga poetė ir jau 1925 m. jos eilėraščiai — buvę dažni svečiai spaudoje, o vėliau — beveik be pertraukų — jie spausdinami bent keliuose dešiniuosiuose laikraščiuose. Nors dar neišleidusi nė vieno rinkinio — Salomėja Nėris savo talento šviežumu kėlusį susidomėjimą visų, kas tik domėjosi literatūra.

Studijų metais S. Bačinskaitė — buvusi tokia pat religinga, kaip ir gimnazijoje. Religinės meditacijos, kažkoks liguistas mirties laukimas, mistinės nuotaikos — buvę dažnos užuominos jos universiteto laikų dienoraščiuose. Taip pat labai dažnai jauna poetė skųsdavosi, kad jos niekas nesupranta, kad ji

DAUGIAU PREKIŲ IR MAISTO PRODUKTŲ PASIRINKIMUI DABAR

Siųskite pinigus į USSR

Tegu jūsų mylimieji patys pasirenka.

PILNAI GARANTUOTA. TURI BANKŲ DEPARTAMENTO LEIDIMĄ IR APDRAUSTA IKI \$20,000.00.

Mūsų firma yra VIENINTELĖ, kuri visada siuntėjui persiunčia gavėjų pasirašytą KVITĄ. Pristatoma per 2 savaites. Jokių atskaitymų.

Vertė: 9 rubliai už \$10.00.

Persiuntimas: iki \$30.00 — \$2.75, virš \$30.00 — 10%.

GRAMERCY SHIPPING INC.

744 Broad St. Newark, N. J.

Prašykite katalogų angliškai arba lietuviškai.

GRAMERCY SHIPPING CO.

118 E. 28 St., New York

MU 9-0598

Isteigta 1945 m.

Atidara kasdien 9—5:30; Šeštadieniais 9—1:00.

GERBIAMAS NAUJIENŲ PRIETELI, PAAUKODAMAS NAUJIENŲ MAŠINŲ FONDUI, ATLIKSI DIDELĮ IR GARBINGĄ DARBĄ. KIEKVIENA DIDELĖ AR MAŽA AUKA BUS TINKAMAI ĮVERTINTA.

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306

esanti be galo vieniša, o nereikšmingas žodis ar žestas iš aplinkinių pusės — kartais ją paliesdavęs iki sielos gelmių. Ji lankiusi teatrą, kiną, buvusi kviečiama į studentų literatūrinius pobūvius, pas prof. V. Mykolaitį Putiną, kur dažniausiai studentai, pradeda literatai, o kartais ir pats profesorius skaitydavę savo kūrinius.

S. Bačinskaitė lankiusi taip pat studentų "ateitininkų" vakarėlius, dalyvavusi jų ruošiamose ekskursijose į Kauno apylinkes...

S. Bačinskaitės poeziją tuo metu veikė tos simbolistinės ir estetinės tendencijos, kurias įvedė į mūsų literatūrą pomaironiniai poetai — Putinas, Sruga, Tysliava. Poetė tuo metu gyvenusi savo asmeniškų jausmų pasaulyje ir pakie platesnio gyvenimo vaizdai, jokios socialinės problemos — nejaudinusios jos širdies.

Kiekvieno rašytojo gyvenime didelis įvykis — pirmoji jo knyga. Jau 1926 m. Salomėja Nėris rengėsi išleisti pirmąjį poezijos rinkinį. Rinkinį išleisti poetėi, esą, matyt, davęs mintį Juozas Tysliava, vėliau nuo poetinės kūrybos pasitraukęs.

"...Tysliava norėjo suredaguot mano eilėraščius ir dabar išleisti" — poetė užrašiusi savo dienoraštyje 1926. IV. 6. — "bet aš dar neapsiėmiau".

Jau pats pirmasis Salomėjos Nėries rinkinys susilaukęs visuotinio ne tik skaitančios visuomenės, bet ir kritikos pripažinimo. Vienas žymiausių tuo metu literatūros kritikų E. Radzikauskas (L. Gira), savo recenzijoje apie S. Nėries debiutą rašęs:

"... Tokių smagių, tokių jaunų, tokių malonių knygučių, taip kupinų nedirbtinio jausmo ir tikrosios poezijos pažymių iš liet. poetų, kurie vos pirmąjį dar savo rinkinėly leidžia, nuo K. Binkio "Eilėraščių" neteko mums skaityti. Tik Nėris už aną "Eilėraščių" Binkį jau tvirtesniu žingsniu ir labiau suderinta lyra į poezijos vieškelį išėjo. Vidujinio harmoningumo, savaimingumo ir formos dailumo žvilgsniu Nėris griežtai prašoko visus pirmąsyk pasireiškusius mūsų poetus. S. Nėris — tikrai nauja ir nemaža jėga mūsų literatūroje. Jėga sveikintina, nes ne tik ne maža, bet pilnai kultūringa ir nebijanti pasakyti savo žodžio".

Vienas žymiausių poetų, lietuvių literatūros profesorius universitete V. Mykolaitis Putinas savo recenzijoje iškėlęs jaunos poetės eilėraščių dainingumą ir toliau ypač užakcentavęs jos nuoširdumą, paprastumą ir savitumą. "... pirmam vieton tektų statyti jos nuoširdumas, paprastumas ir savitumas", — rašęs V. Putinas Mykolaitis. — "Iš tiesų, bendrai imant, jau ir šiame pirmame rinkinėly poetė mokėjo išvengti dirbtinio patoso ir šabloninių mūsų eilėdaros formų, kurios, jei ir leistinos dar poetam su turtinesniu vidaus turiniu, tai S. Nėries poeziją būtų visai pražudžiusios. Jei ir

Tucson, Ariz., nereikia važinėti toli žuvažti. Užtenka pasiimti meškere ir išvažiuoti golfo lošti. Golfo laukus supančiuose vandenyse kimšte prikimšta žuvų. Užtenka užmesti meškere, kad pradėtų prie jos kabinėtis įvairaus dydžio žuvelės. Paveiksle matoma žuvis ir patenkintas meškeriojas yra geriausias įrodymas.

toliau poetė ištesės likiti sau pačiai ištikima ir nesileis suviloti lengvo originalimosi madai, tai ji sukurs visai įdomų, savitą stilių". Toliau prikišęs autorei palinkimą į tam tikrą nena-tūralaus simbolizavimo pamėgimą, kritikas savo recenziją baigęs tokiais žodžiais:

"Poetei visai nėra reikalo ieškoti kažkokių nepaprastų vaizdų — simbolių, nes jai pasaulis ir taip atrodo pasakiškai slėpiningas, gyvas ir sužmogintas, nors ir nebauginas. Tegu jis tokis pasilieka ir jos poezijoje".

Tai esą tik pora reikšmingesnių balsų iš tų gausių kritikos atsiliepimų, kurie iš karto, nuo pat pirmojo rinkinio, pripažinę, kad į mūsų poeziją atėjęs naujas savaimingas ir didelis talentas.

Jauna poetė mylėjusi savo darbą, ir poezijos kūryba jai — buvęs didelis ir svarbus gyvenime dalykas.

1927 m. vasaros atostogas poetė praleidusi Palangoje. Tuo metu ji išgyvenusi didelę naują meilę, kurios pradžia siekusi 1926 m. pavasarį ir kurios daug atspindžių — esą randama jos to meto poezijoje. Jauna poetė jautusis be galo laiminga, vėl pamačiusi jūrą, kuri jau pirmą kartą jai tokį didelį įspūdį padariusi. Tuo metu ji savo dienoraštini užrašiusi:

"O jūra, o mylimoji mano jūra! Tave, kaip draugo, kaip mylimo ir vienintelio pasaulyje ilgėjaus. Tave kaip vaikas motinos troškau pamatyti, tau pasiskysti, tau daug, daug pasakyti. O jūra... šiandien aš laiminga, nes girdžiu tavo kvėpa-

vimą, ir jūros vėjas atskrenda pro langą į mano baltą kambarelį. Apie ką vien svajojau, ką naktimis sapnavau, dabar gyvai jaučiu. Būk palaiminta, vasaros pasaka, būk palaiminta, jūra plačioji!

"Ne Heinės ir ne Kellermano jūra, bet mano jūra, mano mylimas draugas, mano gyva kvėpuojanti jūra, kalbanti man be galo gražią vasaros pasaką".

Pagaliau, išsipildęs didysis poetės troškimas — 1928 m. vasarą, vos tik baigusi universitetą, ji išvažiavusi į Vakarų Europą. Nematyti kraštai, žmonės, senovės kultūros paminklai ir Alpių kalnai, — visa tai, apie ką jauna poetė dar pernai tik svajojusi, atsivėrę prieš jos godžias akis ir darę milžinišką įspūdį jos jautriai sielai. Esą išlikę nemaža poetės užrašų, kurie atskleidžia jos įspūdžius ir išgyvenimus tos pirmos didelės kelionės metu.

Pasibaigęs vasaros sapnas. Salomėja Nėris grįžusi į Lietuvą. Studijos baigtos — reikią rūpintis kasdienine duona. Ir Salomėja Bačinskaitė nuo 1928 m. rugsėjo 1 d. švietimo Ministerija paskyrusi neetatine mokytoja praktikančės teisėmis į Seinų "Ziburio" gimnaziją Lazdijuose. Jai buvę pavesta dėstyti I—VII klasėse vokiečių kalbą. Nuo 1930 m. liepos 3 d. — švietimo Ministerija jai pripažinusi aukštesniosios mokyklos mokytojos vardą ir teisę mokyti aukštesniojoje mokykloje (gimnazijoje) lietuvių kalbą ir vidurinėje mokykloje (progimnazijoje) — lietuvių ir vokiečių kalbą.

Tolimas Lietuvos užkampis, menkas aplūžęs provincijos miestelis, kasdieninis reguliarus darbas dulkėtoje klasėje, 27 pamokos per savaitę, nuobodūs pedagogų tarybos posėdžiai, neetatine mokytoja praktikančės teisėmis... Jokių pramogų — nei teatro, nei koncerto. Toli nuo buvusių draugų ir draugių. Toli nuo kultūros, kurios vis dėlto Kaune buvo nepalyginami daugiau negu šiame Dzūkijos užkampio mieste ir be kurios sunku gyventi kiekvienam inteligentui, o juo labiau — poetui, vedę poetę į persilaužimą.

Toliau A. Venclova prieina prie 1930 metų. Prisimena jauną rašytojų kolektyvą, pasivadinusį aktyvistais ir išleidusį pirmąjį "Trečio Fronto" numerį.

(Bus daugiau)

RECEPTŲ
SPECIALISTAI

J. ir J.
PHARMACY

ROBERT KOVERA
ARLENE AZUKAS

Jūsų registruoti vaistininkai

IMPORTUOTI KVEPALAI IR
MAX FACTORS KOSMETIKA

GAUTI NAUJI SVEIKINIMAI LIETUVISKI IR ANGLISKI BEI ĮVAIRIOS DOVANOS MOTINOS DIENAI IR KITOMS SPECIALIOMS PROGOMS.
Mrs. SNYDERS SALDAINIAI.

2557 West 69th Street
Tel. PR 6-4363

"NAUJIENOS" KIEKVIENO
DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BICIULIS

IŠ GIRININKO BLOKNOTO

A. TENISONAS, Belgija

1923 m. pavasarį, perimdama Plungės girininkiją, tarp kita ko pasiteiravau senojo girininko nuomonės apie eigulius, kaip jis juos vertina, ar visi patikimi vyrai ir ar tarp jų nėra dievaičio Bacho garbintojų.

— Na, kaip čia jums pasakyti? ... Kunigaikščio Oginskio senais eiguliais galite būti ramūs. Seni tarnautojai, jie tai jums šunybių neprikės. Stalgėnų ir Reksčių eiguliai dar jauni vyrukai. Stoj o tarnauti tėvams mirus, o tėvai pas kunigaikštį betarnaudami ir amželi pabaigė. Jie užaugę prie miško ir lankstūs pamokomi. Jazdaičių, Noriškių, Milašaičių eiguliai man mažiau žinomi: pradėjo tarnauti tik tų dvarų miškus nusavinus. Bet jie padorūs ūkininkai, nesupratimų nebuvo. Tik tas Užlėknių eigulis Klemas dar jaunas, neseniai tepradėjo tarnauti. Apie jį nieko tikro negaliu jums pasakyti. Bet šiaip atrodo vyras ir su eigulio pareigomis jau susipažinęs. Girtuokliaujančių eigulių neturėjau, tokie pas kunigaikštį išviso negalėjo tarnauti.

Šia senojo girininko atestacija likau patenkintas. Naujai pristatytas susirinkusiems girininkijoje eiguliams savo žodyje tariau, kad iš senojo jų girininko apie juos girdėjau gerą atsiliepimą ir tikiuosi, kad ir ateityje jie manęs neapvils, sau ir savo bendradarbiams gėdos nepadarys. sąžiningai eis miškų sargybos pareigas ir bendromis jėgomis, vieni kitiems padėdami, garbingai stovėsime mūsų atgimusios tėvynės mums patikėtų miškų — to žaliojo Lietuvos aukso — sargyboje.

Ir taip pradėjau naują darbą skirtoje man girininkijoje. Nei vietos gyventojų nuotaikomis, nei eigulių drausmingumu nusišyksti negalėjau. Užvis tas eigulis Klemas, visi jį vardu tik ir vadino, už visus budresnis. Ir pilkas švarkas su blizgančiomis sagomis, ir kelnės galife, ir pretenzingas tamsių garbanų kuokštas iš po eiguliosko kepurės "kelmo", jau reišė savo teisę į eigulio uniformą, kurios egzistencija dar nebuvo spėjusi tuomet įsikūnyti. Į mišką, į girininkiją, į Plungę, visuomet Klemas railas ant savo širmio. Prie viso to dar ir kariška laikysena ir nuostabus gabumas nujausti, kada ir kur girininkas važiuoja ir kada išmokama alga, nes algos visuomet pirmas. Važiuoji Rietavo — Plungės vieškeliu ir dažnai tau staiga iš paskos: "Sveikas, pone girininke!" — ir prašaua Klemas ant savo širmio. Medingėnų vieškeliu važiuojant, visuomet tau "sveikas, pone girininke", bet čia ir nesistebi sutikęs eigulį savo eiguvoje. Tai tik pagyrimo vertas susitikimas: "eigulis miške, — pagalvoji, — taip ir pridėra".

Bet kai sykį, važiuojant man lengva žingine siauru keliuku per Vainaičių eiguvos jaunuolynus, arklys tik ūmai pradeda statyti ausis, tiesti kaklą, kelti galvą ir, negalėdamas per pu-

šaičių viršūnes nieko tikro pamatyti, dreba bei pasirošia sprukti iš kelio, o vieton mano užplanuoto ožio, šerno, briedžio ar dievaž ko, iš keliuotės vingio ir pušaičių zovada atbildėjo Klemas ant širmio ir vėl "sveikas, pone girininke" — nes pervėrė nejaucus, svetimas jausmas.

— Sveikas, Klemai, bet kokiegi vėjai čia dabar tave nešioja po Vainaičių eiguvą?

— Pone girininke, aš aplinkiniais keliais joju į Kuitį, kad užlėkniškiai nepamatytų, nesužinotų į kuri mišką aš nujojau, aiškina Klemas. Be to ir čia užmetu akį ar kas kur nekerta...

— Tai tu, Klemai, kad ir naujokas dar, bet ir už senuosius eigulius gudresnis, lyg ir pagiriu Klemą, bet, prisipažįstu, šis mažmožis mane užintrigavo ir nuo šio momento Klemas pasidarė man mišlė. Argi tai ir vėl būtų tik aklas sutapimas, ar apgalvotas sekimas, demonstracija? ... Kodėl vis tas Klemas ir Klemas, o ne kiti eiguliai? ...

Plungės mieste gyveno senas, dar iš kunigaikščio Oginskio laikų, eigulis Spiridavičius. Jis puikiai pažino miestą ir plačiosios apylinkės gyventojus. Žinojo, kur kas gyvena, kas padorus, kas mėgdavo pakručauti, kas savo miškelį turi ir savo malkas į Plungę atveža ir kas nieko neturi ir, žiūrėk, vežimą malkų jau suka į jepkę. Jam, atrodo, mažiau ir reikėdavo eiti į mišką: eigulio pareigas atlikdavo mieste, taip sakant, ant bruko. Pašoka iš ryto anksčiau iš miego, perskersuoja miesto turgavietę, pažvelgia tai į vieną, tai į kitą skersgatvį, meta akį į atriedančius į miestą malkų vežimus ir jau žino, kurios malkos "bijo vėjo, bijo šviesos", kaip pats mėgdavo sakyti. Ir ne maža tokių sukty biznelių sučiupdavo ne vien iš savo, bet ir iš kitų eiguvų.

Taip vieną ankstyvą vasaros rytą, mato Spiridavičius, gatve atrieda vežimukas prikrautas šviežiai piautų žalių beržinių malkų. Ant vežimo sėdi jauna moteris, o vežimą tempia širmis. Atpažino ir akį ir vežikę, tik nudavė nepažįstąs.

— Panelyt! Kiek prašai už tas malkas? ...

— Kad jau parduotos, nenoriai atsakė moteris. Ir Spiridavičius pastebėjo, kad ji išraudo.

— Vasarą žalios malkos... dūmoja savyje eigulis... o kai graži moteris išrausta, tai jau, turbūt, ne be priežasties... Ar tik tos malkos nebijo vėjo, šviesos? ... Tik reikalas čia iš viso toks nepatogus, delikatus... Klemas gi eigulis kaip ir aš. Sulaikysi malkas mieste — iškelsi įtarimą, savo rūšies apkaltinimą. Tuoj visa Plungė žinos ir kalbės, juoksis iš eigulį... O jei dar be rimto pagrindo? ... Ne, reikia prie malkų nekibti, palaukti ir pradėti iš kito galo, nuo kelmo, nutarė Spiridavičius.

Gražus vasaros rytas. Aukštai, dangaus mėlynėje, tik reti

balti debesėliai plaukioja ir lėtai traukia į pietų šalį. O saulutė, lyg sužavėta, čia pat už girininkijos tyros akivaruose, klampynėse madosi. Seniau čia ežerėlio būta, bet nūnai užaugęs, tik vylingos akys spanguolių uogautojoms beliko. Visur, kur tik žvelgi aplink, vien vasara dvelkia. Žada būti karšta sienapjūtės dienele. Išsiuntės į urėdiją pašta, stebiu sodelyje bičių skrajimą ir džiaugiuos, kad pakliuvo pagaliau laisvesnė dienele ir galėsiu net pašienauti. Tik staiga sudunda griausmas per tiltelį į girininkiją, ir jau žinai — būk pasiruošęs priimti nelauktą vėsių vienu ar kitu reikalu, nes be reikalo į mano užkampį kas važiuos? ... Žiūriu, iš alksnyno kiša savo baltą snapą juodis ir atvažiuoja Jerubaičių eigulis Kubeckis. Tai jau kas nors yra, galvoju, jei jis tokią gražią šieno dieną...

Kas pamanytų, kad šis Vainaičių miško masyvo eigulis kadaise Juodosios jūros bangomis plaukiojo, su baisiomis audromis kovojo, pavojingomis minomis žaidė, į tolimą Bosforą tykojo! Mat, jaunas Kubeckis tarnavo Juodosios jūros flotilėje, ant minininko.

Pasisveikiname. — Ar ne algos, Kubecki, atvažiuo? — klausiu juokais, nes algą neseniai išmokėjau. Matyt, turi ką ant širdies, kad tokiu laiku, kada šienas pievoje dega.

— Algos atsiimti — tai svarbiausia eigulio pareiga, iš eigulio platformos žiūrint, sutikčiau kas savaitę atvažiuoti, pritaria Kubeckis, bet šį kartą reikalas keblensis.

— Gal miškas dega?

— Blogiau, ponas girininkas. Nemaaloni kalba, gėda ir pradėti... Vakar buvau Plungėje, susitikau su Spiridavičium. Sakė, Klemienė jau antrą kartą pastebėjęs mieste su žaliom beržinėm malkom. Sulaikyti — nenorėjęs svieta juokinti, eigulius juodinti, o jog Klemas savo nuosavų beržų neturi, į kurą negavo. Kad tik nebūtų sudurnavojęs... Užlėknių miške pas jį beržų nėra, vien pušys ir eglės...

— Tai gal iš kitos kurios eiguvos pasikirto? Iš Vainaičių, iš Milašaičių? — pasišovė mintis tokią naujieną išgirdus. Visai būtų gražu! ...

— Kad tik nebūtų iš jo saugomo Kuitio, to atskiro miškelio? Ten yra kiek beržų. Todėl ir atvykau pranešti, kad nekiltų paskiau nemalonumų ponui girininkui ir pajuokimo mums eiguliams.

Tuoju, nieko nelaukus, įsispy-

riau į batus ir abu su Kubeckiu išskubėjome į Kuitį.

Kuitį pradėdame revizuoti dviese, be Klemo. Jei ką rasime, pakviesime, ne, — tai dar galėsime sekti jį iš tolo.

Kuitis — atskiras, kokių 12 ha, vidutinio amžiaus miškelis. Auga eglės, pušys, ąžuolai, keli klevėliai, drebulės, kai kur baltakelniai grupės, retas juodalksnis ir tarp progymių didesniais ar mažesniais tarpais baltuoja beržai — berželiai.

Pirma ištiriame einantį per Kuitį keliukštį. Retai kada čia kas pravažiuoja ir matosi vien tik senos, dar prieš lietu, ratų vėžės. Jokių pėdsakų iš kelio, jokių įtartinų žymių ant kelio, Apėjome Kuitį aplink, skersai. Niekur nieko. Tuščia, švaru, paukšteliai čiułba, šarkos lakioja liumpsėdamos nuo vieno medžio į kitą, lyg nieko čia ir nebūta. Mūsų piktosios viltys pradeda blėsti. Gal iš kur, gal privačiai kur pirkto, galvojame braukydami prakaitą.

Sakyk, mielas, klausiu, kaip atrodo berželiai? — ar jų tiek čia ir pirmiau būta?

— Negaliu ir gerai pasakyti, by praretėjo... dvejoja Kubeckis. Ar perkūnas ir išdaužė? ...

— Žinai, ką, Kubecki! Skubėdami prabėgom: ieškojome daugiau arklio ir ratų pėdsako. Dabar lieka "kristi ant kelių" ir ieškoti nuodugniai, kad šarkos iš mūsų nekvatotų.

— Kalvarijos kalnus miške apvaikščioti, kad sąžinė švari būtų, priduria ir Kubeckis.

Lėtais žingsneliais dar geroškai prakaituojame, triūsuojuome stebėdami miško paklotį ir medžių šakas, viršūnes, kol pagaliau mūsų dėmesį patraukia keli ant samanoto kilimo nubyrėję, žali beržo lapai. Ne naujiena miške rasti nubyrėjusių medžių lapų, bet čia beržo lapai, žali, nepageltę. Audros nebuvo. Kodėl nubyrėjo beržo, bet ne kitų medžių lapai? ir kodėl šioje vietoje, ne kitur? ... Bet jie lyg suglamžyti, apraskyti, žiūrimė. Kubeckio veidas pradeda švisti: — Žyras, pone girininke, žyras! Jau turime žyro, užėjome ant žyro! — linksmėja.

— Kvepia tai kvepia, iš pat ryto užkvėpinai atvažiuavęs, bet zuikio dar neiškėlėme ir negalime pradėti amčioti, juokiuos ir aš.

Mūsų akys krypsta į viršų, į medžių viršūnes. Ieškome, iš kur nubirolapai. Netoli retmėje stovi pušis, bei kelios poaukštės eglės, o vienos jų aukštai šaka

(Nukelta į 7 psl.)

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

LIETUVĖS BRANDA

(MOTERS JAUSMO, MINTIES IR VEIKSMO DARNOS PAGRINDAI)

Redaguoja gail. sesuo Ona Bosaitė, R. N., ir Anelė Kirvaitytė

Raštus ir klausimus siųsti:

ALVUDAS, 2319 W. GARFIELD BOULEVARD, CHICAGO, ILL. 60636

H METAI

NR. 6 (14)

NUOŠIRDUS "NEGALIMA"

Vaikas turi sveikatos pradus savyje — tik mes padėkime jam juos vystyti, o netrukdykime jam vystytis.

Vaiko psichologijos reikalavimas

Šalia jau anksčiau minėtų vaikui meilę išreikšti būdų, antramečiui - trečiamečiui vaikui tėvai rodo meilę dar ir nustatydami jo veiklai tam tikras ribas. Tokio amžiaus vaikams laisvė yra brangiausias dalykas; bet per daug laisvės — kur viskas aukštyn kojom apvirsta — vaikui sudaro sunkenybę. Jei tėvai nepajėgia vaikui reikale pasakyti širdingai "Ne" — "Negalima" — "Neleistina" — "Nedaroma" — "Negražu" — "Ne-kultūringa" — "Nežmoniška" — "Nedieviška" ... tada, nors tai keistai gali atrodyti, vaikas negauna to, ko jis pagrindinai savo asmenybe siekia.

Vaikas atranda save, atsimušęs į "Ne"

Trečiamečiui vaikui yra labai svarbu save pažinti, save surasti. Dalinai jis save suranda atsimušęs į kai kuriuos tėvų "Ne". Tai suteikia vaiko veiklai erdvę. Jei vaikas savo veiklai turi visą platų pasaulį, — tada vaikui gyvenimas darosi perplatus. Neribota laisvė žaloja vaiko asmenybę dvejopai: 1. vaikas gali gūžtis atgal, vietoj pirmyn žengęs; 2. jis gali pradėti vis daugiau reikalauti, neužsileisti ir tvarkingų patarimų atsisakyti pildyti. Visais tais atvejais vaikas kenčia, — jis pergyvena vidinę baimę.

Nuoširdų "Negalima" yra sunku įgyvendinti

Labai sunku kiekvienu atveju nuoširdžiai vaikui pasakyti "Ne". Dvieju - trijų metų vaikas tėvams tiesiog pinkles spendžia: jis visur eina, visko siekia, apie viską teirujasi. Nestebėtina, kad kartais tėvams pritrūksta kantrybės. Tada tokie tėvai sako "Sustok" — "Negalima" su piktumu — tai pasako šiurkščiau, negu jie mano. O tai jau yra didelė vaikui nelaimė. Mūsų triukšmingas "Ne", rūstus veidas užgauna vaiką taip, kad jis ima blogai jaustis — jis susimaišo ir nuogastauja, nors kartais to sava išore neparodo. Tada vaikui gali atsirasti abejonės: "Gal tėvai jo nemyli"; "Gal pasaulis nėra toks saugus ir tikras kaip jis galvoja". Tada vaiko ryžtas — drąsumas save surasti nyksta. O vaikui minėtuose metuose yra gyvybiniai svarbu save surasti — pažinti. Čia ir prasideda vaiko tragedija — jo asmenybės sunkiai atitaisomas žalojimas.

Už tai tėvai čia turi parodyti savo tikrą tėviškumą. Tėvai savo elgsena turi įrodyti, kad jie yra ne tik fiziniai, bet ir dvasi-

A — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MAY 8, 1965

niai tėvai — sugebą vaiko asmenybę brandinti. Už tai mes visos lietuviškos stenkimės savomis asmenybėmis taip tvirtėti, kad pajėgtume rasti pusiausvyrą tarp patogumo ir laisvės, tarp laisvės ir protinių ribų!

LYTINIS BEI SEKSUALINIS SVIETIMAS

Ped. PETRAS MALDEIKIS,
Cicero, Illinois

(Alvudo Kultūrinio Penktadienio paskaitos dalies santrauka)

(Tęsinys)

Vaikų klausimai

Dar tolimesnis klausimas — kaip vaikai ten pas motiną atsiranda. Iš to klausimo dar nereikia spręsti, kad klausėjas čia turi galvoje tėvo rolę. Atsakoma į šį vaiko klausimą šitaip:

- a) vaikas ten atsiranda iš mamytės ir tėvelio meilės;
- b) mamytės ir tėvelio kūne yra celės, iš kurių vaikutis pradeda augti;
- c) (6—8 metų) — vaikas motinos kūne prasideda iš motinos kiaušinėlio ir vyriškos sėklos. Kai žmonės yra vedę, jie jaučiasi labai artimi; jie jaučiasi artimi savo širdimis ir savo kūnais. Jie kits kitą labai myli. Kai jie iš meilės susiglaudžia — sėkla ir kiaušinėlis susilieja. Tada iš sėklos ir kiaušinėlio pasidaro visiškai naujas daiktas — iš jų pradeda augti vaikas;
- d) pagal Dievo nustatytą tvarką vaikučiumi prasidėti reikalinga, kad prisidėtų abu tėvai — tėvas ir motina; iš jų abiejų sėklos motinos kūne atsiranda vaikas.

Tuo metu jau tenka paaiškinti ir kaip vyriškoji ir moteriškoji sėkla kita kitą pasiekia — būtent, kad tam reikalinga ir jų abiejų susijungimas; kad jie abu turi skirtingas kūno dalis, vadinamas lytinėmis dalimis, ir kad dėl to tėvas savo sėklą gali perduoti giliai į motinos kūną.

Kaip jau matėme, vaikams pirmieji klausimai ateina vienu metu — maždaug tarp trijų ir penkių metų amžiaus. Jei iki 6 metų vaikas neklausia, reikia bandyti jam sudaryti progą, pvz., su juo drauge lankant naują gimimą, lankant besilaukiančią moterį ir su ja išsitariant apie laukiamą kūdikį ir pan.

Apskritai laikoma geriausia, kai vaikas natūraliai įauga į šeimos klausimus, ir jie jau nenukrenta kaip kokios staigmena. Berniukų ir mergaičių lytinius skirtumus, arba jų supratimu šlapinimosi įtaisymus, vaikai turi natūraliai pažinti drauge besimaudydami, ir iš to sužinoti, kad berniukai ir vyrai vienai-

atrodo, o mergaitės ir moterys kitaip. Kur vaikas tokios progos neturi, patariama jam sudaryti progą matyti nuogus vaikus, kad būtų galima jam tai paaiškinti — tik trumpai, paprastai, prabėgančiai.

Bendras berniukų ir mergaičių maudymas leidžiamas iki 5—6 metų. Tiek berniukai, tiek mergaitės turi žinoti viršinių organų pavadinimus.

Laikoma natūralu, kad vaikas dalyvautų šeimos paslapyse ir žinotų apie jo motinos laukiamą kūdikį, matytų krūtimi maitinimą ir pan. Taip reikalaujama, prileidžiant, kad per didelis uždaramas, iš pripuolamų nuotrupų sudarytas žinojimas padidina tos rūšies smalsumo veržlumą.

Antroji seksualinio švietimo fazė — paruošimas brendimui — jau yra sunkesnė, nes turima reikalo ne su mažu vaiku, o su jau savarankiškai daug faktų prisirinkusiu paaugliu. Čia į pagalbą ateina mokykla. Bet dėl brendimo amžiaus skirtingumų tenka ir tėvams nepraleisti progų.

MOTINA — PIRMOJI VAIKO MOKYTOJA

Visas brandus pasaulis gegužės mėnesį sveikina, gerbia ir ypatingą meilę reiškia motinai — pirmajai vaiko mokytojai. Nuoširdžiai sveikinant visus motinas: už mirusias meldžiantis, o gyvosioms viso gero linkint, primename, kad kiekviena motiniška motina stengiasi vaikui padėti tinkamiausiai pasinaudoti mokykla ir kuodaugiausia gero pasisemti iš gyvenimo.

Suaugusiųjų dauguma mano, kad namai ir mokykla yra du atskiri pasauliai. Vaikas gi yra veržlus į visas kryptis. Jis tėvais remiasi mokykloje, o namie jis remiasi mokykla. Tuo būdu vaiko pasamoneje namų ir mokyklos įtakos esti susimaišiusios. Labai svarbu, kad namai labai tampriai bendradarbiautų su gera mokykla. Teisingai mums motinoms Dr. Nancy Larrick pataria net šešeriopai vaikui padėti mokytis — auklėtis.

1. Kiekviena motina su tėvu turi apsvarstyti, ką jiedu laiko geru mokymu — auklėjimu; tėvai turi persistatyti, ko jiedu tikisi iš savo vaiko dabar ir tada, kai jis išaugs.

2. Reikia tėvams suprasti kaip vaikas semiasi žinias — mokosi.

3. Tėvams reikia susipažinti su mokyklos programa, ypač su mokymo metodais ir priemonėmis.

4. Tėvai susipažinę su jų vaiko mokytoju - mokytoja — neturaukia tos pažinties.

5. Tėvai išmoksta kada ir kaip namuose vaikui padėti.

6. Tėvai darbais ir svarstytais stengiasi, kad jų gyvenamojoje vietoje būtų geros mokyklos.

Ateityje čia gvildensime visas virš minėtas lietuviškos veiklos sritis. Reikia kad vaikas ne tik dabar gerai mokytųsi, bet kad jis įgytų tvarkingą mokymosi įprotį visam gyvenimui.

Visų patarimų tėvai nepajėgs išpildyti — dar čia ir vaikai ne-

sutiks; už tai tie patarimai primins kiekvienai motinai jos pareigas vaiko mokslinime — auklėjime. Abu tėvai turi palaipsniui šviestis — jie turi išmokti improvizuoti savo tinkamą veiklą įvairiose vaikus ugdant ir mokant atsirandančiose sunkenybėse. O kai mūsų vaikas išmoks savo reikalus pats tinkamai tvarkytis — tada mes paeisime kiek į šalį, fikėdamos, kad mūsų vaika yra pajėgus išaugti į pilnutinę asmenybę.

KŪDIKIO BESILAUKIANTI MOTINA

Kiekviena moteris, kuri pajunta, kad ji tapo motina, turėtų būti viena laimingiausių pasaulyje. Susilaukimas vaikų yra neįkainojama moters privilegija. Gimdančioji moteris pilnai atlieka savo užduotį, — tam ji ir yra gimusi.

Pajuntama darbo atlikimo patitenkinimas tada, kai perduodama gyvybė kitam mažam žmogui, kuris pasisavina ne tik motinos - tėvo, bet ir senolių savumus. Kūdikio susilaukimas yra didesnis atsiekimas, negu bet koks moters atsiekimas visuomenėje. Tai patvirtins kiekviena motina.

Kiekviena moteris turi protinai suprasti, ką nėštumas jai reiškia. 1. Reikia, žinoma, prisitaikyti prie naujų gyvenimo pakitimų. 2. Nėščiai yra svarbi atsakančio gydytojo globa. 3. Svarbu yra gimdyti naują mokslą pažangą gimdyvei taikyti pažėgiantioje ligoninėje. 4. Svarbu, kad moteris tiek sudarėtų, kad pajėgtų sunkumų būdama pildyti visus gydytojo patarimus. Tai palengvins nėščiai moteriai kelionę — ji bus apvainikuota laimingu gimdymu ir sveiko kūdikio pagimdymu. Duok, Dieve, tokios laimės kiekvienai lietuvei!

Kai tik pajunti esanti nėščia — nedelsdama tarkis su savu gydytoju. Kartais žinomi nėštumo ženklai ne tuojau pasirodo. Pasitaiko, kad 2—3 mėnesiai gali praėti, kol pati motina bei gydytojas esti tikri dėl nėštumo. Jau pačioj nėštumo įtarimo pradžioj reikia gydytojo patarimus šventai pildyti — nieko nenustosi, jei nenėščia būsi. O jei esi nėščia — tai suteiksi geriausias sąlygas savo vaikui vystytis pačios iščiuje, šalia paveldimų dalykų, šalia tėvų pasiruošimo naujos gyvybės pradėjimui, nėštumas yra trečia galimybė būsimam naujagimiui didžiausios sveikatos susilaukti, jei nėštumo metu bus tinkamai užsilaikoma — pirmiausia — nerūkoma. Už tai neišpraskim į šią daugerioją žałą iš anksto visos lietuviškos moters!

D J'S BEAUTY SALON
6730 So. Pulaski Rd.
For the styles to glamorize you in the year ahead!
Permanents — Styling — Tinting — Frosting — Silver Blending — Cutting — Shaping.
Hours Mon. — thru Fri. 9 to 9 P. M. Sat. 9—5, Sun. — 9—1.
Phone for appointment 582-1383

SKAITYK PATS IR PARAGINK
KITUS SKAITYTI
NAUJIENAS

IS GIRININKO...

(Atkelta iš 5-to psl.)

palaužta ir nubruzginta kabo.
— Ir vėl žyras, tikras žyras!
— kartoja Kubeckis. Sekame iš kurios pusės atėjo smūgis, kuris tą šaką palaužė ir už kokių 15 metrų randame meistriškai užmaskuotą žalio beržo kelmą.

— Pirmas bučkis! — Ne tuščios pastangos, nepersistengta!... O buvau jau ir nosį nukoręs... Dabar kiti bučkiai saivame ateis, spėlioja mano buvęs jūrininkas.

Suradome ir daugiau kelmelių ir išaiškinome transporto takus. Su Kuitiu gretimame privatiname miškelyje užėjome keliuką, ratų vėžes ir malkų pakrovimo žymes. Eglaičių tankynėje gulėjo paslėpti žali beržo lapai, piuvenos ir smulkios šakučių grėbštės. Ir taip, pradžia buvo padaryta. Beliko pakviesti Klemą ir kartu daryti reviziją.

Nuo Kuitio iki Klemo kilometras kelio. Buvo pats pokaičio įkarštis, kai iš vieškelio pasukome į kiemą. Nė mažiausio vėjelio, saulė negailestingai kepino. Einame per laidarą pro tvartą bei daržinę ir žvalgomės žiūrėti kur beržo pėdsakų. Tvirtai suprunkščia širmis — geras ženklas, kad rasime Klemą. Daržinės gė durys paliktos pusiau praviros ir pačioje daržinėje baltuoja sumestos beržų galūnės ir šakos.

— Kad saulė neiškepintų, kad nesuvystų lapai, ironiškai pastebė Kubeckis.

Apeiname aplink namą. Durys, langai uždaryti, niekur žmogaus nematyti. Suo, ir tas nesirodo, neloja, matyt, tingi kur pakrūmėje. O gėlės... gėlės darželyje po langais, ir tos pokaičio prie žemės prigulusios.

Nesmagu tokią ramią poilsio valandą brautis į svetimą trobą, prikelti iš saldaus ir nerūpestingo miego šeiminkus, sudrumsti, galbūt, ilgesniam laikui jų ramybę ir nuotaiką, o gal ir įdiegti širdyje didžią atgailą visam gyvenimui. Jaučiu, kad gražiosios Klemo eigulystės dienos jau suskaičytos...

Bet Kubeckis nedelsia. Šluostydamas nosine nuo veido prakaitą, paleidžia valsingą vingiuotą ho-ho-ho-ho... garsą. Tai buvo mūsų girininkijoje sutartas šaukimo signalas. Ši girios aidą kiekvienas eigulis savo eiguvoje traukdavo nuosavu tembru, kas bosu, kas tenoru, o kas ir visai ožio balseliu.

— Nešauk taip balsiai, išgąsdinsi žmones, stverčiau tildyti, bet buvo jau per vėlu. Trobos durys staiga atsišovė ir, trindama mieguistas akis bei siurindama tualetu pragiedrulių, tarpduryje pasirodė jauna, graži moteris. Pamačiusi eigulį ir girininką, lyg išsigandusi, atšoko atgal ir dingo priemenėje. Ilgai nelaukus, jau pasipuošusi nauja blūze, sugrįžo ir pradėjo kviešti į vidų. Iškart atsikalbinėjau, kad nenoriu trukdyti, kad mes tik trumpai ir kad ieškome Klemo, bet kada ji pribė-

gusi stverė mane tempti už rankos, nebegalėjau spirtis. Būtų nedžentelmeniška pasipriešinti gražiajai lyčiai, kada taip nuosirdžiai kviečiama.

— Eime, Kukecki, gal kambaryje bus vėšiau, sakiau, griebešis diplomatijos, bet kartu pastebėjau, kad Spiridaviciaus pastabos buvo teisingos, be ironijos: Klemienė buvo retai graži, daili moteris. Jos rugiagėlių akių malonūs žvilgsniai, skaislaus veido taisyklingi bruožai, tiesiog skulptūrinė figūra bei judesių grakštumas, galėjo pavergti ne vieną. Matyt, pats mielas Dievulis nepašykštėjo Klemui laimės laimėti gražiausią iš gražiausių kaimo merginų.

Kambarys, į kurį žengėme, nedvelkė puošnumu, bet švarus ir papuoštas šeiminiškės rankdarbiais, buvo pakankamai jaukus. Tikėjaušis čia sulaukti Klemo, bet tas nesirodė. Prapuolė ir šeiminiškė. Bet kada ji po ilgesnės trukmės ir vėl sugrįžo, pradėjau teirautis eigulio.

— Į mišką išėjęs, dar negrįžo. Iš pat ryto miške, ir pietų nevalgęs!... Nežinau kas atsitiko, kada sugrįš...

— A, Klemas miške, pertraukiau, tai nebelauksime, grįšime, gal miške sutiksime. O jei kartais sugrįžtų, tai užvalges pietų, tegu ateina į Kuitį. Ras mus, sakau, atsiveikinant.

— Kad taip nebesuvokiu rubežiaus tarp Kuitio ir to privatinio miškėlio. Kitur, palei tvoras apėjome, o čia neberandu ir gana. Negaliu benurodyti, — skudžiasi išeidamas Kubeckis Klemienėi.

Norime grįžti atgal per kiemą, pro daržinę, bet Klemienė užstoja mums kelią. — Ne, pone girininke, išlydėsiu per gerąją pusę, per sodnelį, parugėmis, stačiai takeliu į vieškelį. Pro tvartą nepatogu, nešvaru, gyvuliai...

— Gerai, šeimininke, kur jau nurodysite, gerai bus ir parugėmis...

Eidami parugėmis džiaugėmės gražia dienele, rugių lauku, rugiagėlėmis, o mudu su Kubeckiu ir gražia palydove. Palydėti iki vieškelio atsiveikiname ir grįžtame į Kuitį tęsti pradėtąjį darbą.

Ot tai eigulienė, ot tai Klemienė! — tik džiaukis pamatęs... Ir judri kaip stirna, pastebė Kubeckis, pro daržinę mums neleidodo eiti... Ir kur ji spėjo taip greit pakišti tą vargšą Klemą?...

— O tu, Kubecki, gerai sugalvojai. Dabar tikiu, kad ribos rodyti tai Klemas ateis. Šiaip, vargu ar sugaudytumėm... Ir vėl kitą dieną gaisk, o jis mums begalo reikalingas.

Ir vėl duodame po Kuitį. Daugiau į viršų, į šakas žiūrėdami, negu į žemę. Kelmą miške gali kartais ir puikiai užmaskuoti, bet lajoje užkamšyti nukirsto medžio vainiko vietą ne taip greit. Po trumpo pusvalandžio, matome, atskuba Klemas. Iš priešingos, ne iš namų pusės. Atrodo labai nustebeš mus čia radęs. Susisveikiname.

— Sveikas, Klemai, sveikas!

Kas pas tave girdėti? Iš kur taip ateini?...

— Nieko ypatingo, viskas tvarkoje pone girininke! — drąsiai rėžia Klemas.

— Bet žinai, mielas, čia Kuityje pas tave ne viskas tvarkoje, pradėjau. Nešvaru, tiesiog smirdi, paslėptų kelmų turi. Ar nieko taip ir nežinai?

— Ne, nieko nežinau, negali būti, — stebisi, — dar vakar perėjau, nieko nebuvo.

Rodau vieną kelmą, kitą, trečią. Su kiekvienu sekančiu kelmu smunka Klemo nuotaika, nubalsta veidas ir pagaliau trūksta kantrybė:

— Ū velniai, ū rupūžės!... Ką man padarė, ką man padarė... daug kartų kartoja Klemas statydamas vis kirtį ant "man". Ū užlenkiškiai... ū bjaurybės, kas galėjo manyti, kad užlenkiškiai tokie kiaulės?... Ū kiaulės, besarmačiai!...

Neblogas artistas tas Klemas, pamaniau, ir kaip savo rolę vaidina. Salė juokais plyštų, plotų, ovacijų sukeltų, o man su Kubeckiu ir sučiaudėti nepatogu.

Pradedu registruoti kelmus. Klemas muša numeratorium. Kubeckis — kleimu. Po to visi skaičiuojame sentimetrus ir kelmo storį pažymiu knygutėje. Dirbame uoliai, prakaituodami. Užvis Klemas marškinių rankove braukioja kaktą, žengia per kelmus, nel atsisloja ant kelmo ir nieko neranda.

Kada jau viską iškrastėme, o Klemas gerokai ir savo tulžį išliejo, sakau jam: — Dabar, mielas, baikime vaidinimą ir pakalbėkime atvirai. Iš kur pas tave žalių beržų šakos, galūnės? kodėl jos daržinėje sukrautos? iš kur imi beržines malkas Berkei į Plungę parduoti?

Gavęs iškart keletą žiaurių klausimų, Klemas pasijunta pritrenktas, priremtas prie sienos. Kiek patylėjęs, nedrąsiai:

— Pone girininke! — kad mano žmona... Nežinau... vis zirzė, lindo, vis nedavė man ramybės, vis ji nelaiminga... surišk jai šluotą iš augstų beržo galūnių, prašė... Jai būtinai, kad šluota būtų iš augšto beržo. Nežinau iš kur ji girdėjo, iš kur pačmė, kad šluojant tokią šluotą, būk namuose nesiveisia tarakonai, svirpliai, kitokie vabzdžiai. Kas liko daryti? Kitur augstų beržų nebuvo, tik čia. Galūnės tos augštai, nedasieksi, tad ir pakirtau keletą... Dovanok, pone giri-

ninke, daugiau taip nebedarysiu, daugiau nebekirsiu, dovanok! Sventai pažadu nebekirsiu. Ir kelmai buvo gerai paslėpti, nieks jų čia nebūtų radęs, nebūtų nieko žinojęs, teisinasi Klemas.

— Ne, Klemai, man gaila, nemalonu, bet negali ilgiau saugoti miško. Kas duos žasiui avižas saugoti? Viena prancūzų išmintis sako: "ką nori moteris, nori pats Dievas". Tavo maloni žmonelė nenorės su tarakonais kartu gyventi. Jai ir vėl prireiks šluoti iš augstų beržų. Tu, žinoma, nebekirsi daugiau, bet lipsi šluotyvirbių į medžių viršūnes, o aš negalėsiu būti ramus, kad mano eigulis, belaiপিডodamas po medžius, neiškrastų...

Saulėlė jau slinko už medžių viršūnių, kada palikome Kuitį. Klemas į vieną, aš su Kubeckiu į kitą pusę. Nuėjo kartu ir karšta šienapiūtės dienele.

Iš paskulinės Klemo algos, atskaičius protokolo baudas, nedaug kas ir beliko. Bet ir ši kartą alų lape jis pasirašė pirmas.

Po to Klemo niekad daugiau nebemačiau, nors dar daug metų važinėju tos girininkijos vieškeliais ir miškų keliūkščiais. Ejo šnekos, būk už eigulio priesaikos pamynimą Klemas buvęs kalinamas, o bausmę atlikęs nebenorėjęs klajoti po savo seno nusikaltimo vietą ir, savo sielvartui raminti, išsikėlęs kur tai kitur, į svetimų parapijų, tarp svetimų žmonių.

Man gaila įvykio, man ir šiandien gaila Klemo, praradusio žaliųjų girių ošimą. Bet jo ir nekaltinu, nes žinau, kad nuo pat pasaulio sulvėrimo iki mūsų modernųjų laikų, skaisčiosios ir galingosios Dievos dažnai yra palinkusios gundyti savo silpnus Adamus.

Belgija, Augštumų Dūrpynai, 1962.
(Iš "Girios Aidas")

FURS BY SIMON
• Custom Made Furs • Repairing
• Remodeling • Storage
• Cleaning •
Daily 9 A. M. to 6 P. M.
Mon. & Thurs. 9 A.M. to 9 P. M.
5932 So. PULASKI ROAD
Tel. 582-0432

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISIAUSIAS DARŽAS BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVERLUI!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polišą per mūsų kompaniją. Nelaimėi istikus, neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & MCKAY, INC.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5205

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding	Manhattan Fire & Marine
American Indemnity	Mercury Mutual
Casualty Mutual	Monarch
Fidelity & Deposit	National Union
Fire and Casualty of Conn.	New York Fire
Gibraltar Insurance	Security Insurance
The Hanover	United States Fire
Highway Insurance	Universal Insurance
The Home	Western Fire & Casualty
Interstate	California Life
LaSalle Casualty	

ŽMONES UŽDARYS BONKOSE, KAD KVAPAS NEIŠGARUOTŲ

Naujas, daug žadantis odorologijos mokslas

Latvių kilmės tyrinėtoji Dr. Andrew Dravnieks pradėjus moksliskai tirti, kiek ir kokius kvapus (odors) iš savęs skleidžia kiekvienas žmogus, staiga pasidarė populiarius vadinamas "odorologijos" mokslas, kurio rezultatas gali būti išreiškiamas penkiais žodžiais: "Iš jo kvapo žmogų pažinsi".

Illinojaus Technologijos instituto tyrinėtojas Dr. Dravnieks, kurs jau yra pasiekęs stebinančių savo tyrinėjimo rezultatų, dabar sako: "Mums atrodo, kad kiekvienas žmogus skleidžia apie šimtą ar daugiau skirtingų kvapsnių (smarvių) ir kad visus juos sudėjęs į vieną gailima atpažinti patį tą žmogų, kaip dabar žmogus yra atpažįstamas iš jo pirštų nuospaudų".

Mokslininkai per ilgai nekreipė dėmesio į uoslės jusnis, kadangi žmonių nosys yra labai netikslūs uostymiai. Šunų nosys milijoną kartų geriau užuodžia kai kuriuos dalykus negu žmonių nosys, gi mechaninės priemonės kol kas tebėra dar silpnesnės negu nosys". Dr. Dravnieks tyrinėjimus daro savo eksperimentinius žmones uždarydamas 6 pėdų didumo bonkose!

Pagalčiau yra išrastas ir išbulintais prietaisais, vadinamas dujų chromatografais ir to išradimo pagalba mokslininkai tikisi galėsią pasinerti į kvapų, kvapsnių, tvaikų ir smarvių pasaulį, kaip buvo pasinėję į makrokosmo pasaulį teleskopą išradus ir mikrokosmo pasaulį mikroskopą išradus. "Dabar mes turime tikrą progą kvapsnių pasauliui tirti", pasakė Dr. Dravnieks.

Naujasis dujų matiklis (gazo-chromatografas) yra savotiškas ilgas vamzdis, kuriame yra įtaisyti įvairiausi kliuviniai pravaromoms dujoms sugauti: tie kliuviniai yra įvairių skysčių indeliai ir filtrai ir tų indelių bei filtrų pareiga yra prilaikyti ir sulaikyti sunkesniąsias dujas, ir taip kol pagaliau yra sustabdomos ir sulaikomos pačios lengvosios dujos.

Tos dujos ir yra žmogaus kūno leidžiamieji "kvapai" dujų ar išgaravimų pavidale.

Kone kiekvienas daiktas išleidžia savo kvapus — garus. Tie garai ar kvapai yra atsipalaidavusios ir ore pasklidusios molekulės, sakysime sklindančios iš duonos kepalas.

Kai žmogaus ar šuns nosis tas molekulių kombinacijas pagautina, nosies cenzoriai bereginti persiunčia smegenų centrums savo nuomonę, kas galėtų būti tas daiktas, kurs tokios kombinacijos molekules skleidžia. Kaip tie nosies cenzoriai tuos kvapus pajunta ir ištiria, mokslas dar nesupranta. Gyvuliai, ypač laukiniai, turi nepalyginamai geresnes uosles. Šuo, pavyzdžiui, iš kvapo tuojau pasakys, ar maistas jam sveika valgyti, taip pat atspės iš kvapų, ar žmogus jam draugas ar priešas.

Kur glūdi naujausiai pradedančio garsėti "odorologijos" mokslo svarba, yra tai medicinos ir, galbūt, policijos srityse!

Medicinos srityje, Dr. Dravnieks pats primena, kad jau žiloje senovėje žmonių gydytojais — žyniai ir raganai mokėdavo kai kurias žmonių ligas atspėti uostydami ir pavyzdžiui difteritą gana tiksliai atspėdavo. Ir dabar patiriame, kad pavyzdžiui schizofrenijos (proto ligų ligonių) palatose ir vėžio ligonių skyriuose "kvapai" turi savotišką charakterį, kurį kiekvienas patyręs asmuo gali atpažinti. Tai, reiškia, kad kvapsnių mokslas ateityje bus labai rimta pagalba medicinoje ir... kriminologijoje. Kadangi kiekvienas žmogus su savim nešiojasi iš šimtų kvapsnių bei smarvių sudarytą savo "reprodukciją" ir ta ilgą laiką pasilieka jam pačiam toliau nuėjus, pagal tuos kvapsnius bus galima lengviau surasti ir atpažinti visų rūšių pajieskomus asmenis, sakysim nusikaltėlius, ką jau patvirtina faktas, kad iš nusikaltėlio paliktų savo "kvapų", geri uosliniai šunys nusikaltėlį pasiveja, suranda ir pažįsta net diena ir kitai po nusikaltimo praėjus.

Žodžiu, ateitis atrodo tokia, kad žmogus su savo charakteristikomis niekur nebegalės rasti ramybės... J. Pr.

Iš pirmo žvilgsnio atrodo, jog čia yra kažkoks slaptas ginklas. Tikrovė yra visai kitokia. Tai paprasta RCA bendrovės naudojama priemonė gilioje erdvėje veikiančioms jėgoms matuoti.

KAZIO BORUTOS ŽODIS LIETUVOS POETAMS

Nedidelė žemė,
Poetų nedaug,
ir tie —
kaip žvirbliai
ant mėšlyno.
Bent vienas pradėtų
iš sielvarto kaupti,
gyvent —
kaip poetas —
iš pašaukimo.

Gandai ir pletkeliai,
gyvenimas smulkus
ir kalbos,
pilkos, nuobodžios,
kad, rodos, paleistum
į kaktą sau kulką,
jeigu nelauktum
gyvojo žodžio.

Taip reikia, atrodo,
gyventi, smilkti,
kai reikia parašyti
eilutę už litą.

Poetai,
geriau jau iš viso
nutilti
ar susidėti
su gatvių vežikais.

Tie bent pašneka,
bent nusikeikia!
O mes —
ir kalbėti atpratome.
Tik pašnihždam pakampėm,
kai rėkti reikia,
arba —
nieko nematom.

Be agitacijos,
broliai poetai!
Ar širdyse jums
kartais nemaudžia?
Tarti žodį
taip netikėtai,
maždaug
kaip patrankos
aplinkui gaudžia.

Dienos tokios,
kad oro net trūksta.
Rodos,
uždusi, sustingsi.
Be reikalo mirkom
į rašalą plunksną,
jei savo žemės
dainom neapginsim.

Tai tarkime žodį
visi — iš vieno —
bent tokį,
kad sienos išvirstų,
nustelbtų nelemtą dieną
ir būsimos kartos
mūs balsą išgirstų.

Balsą tautos —
nuskriaustos
ir prislėgtos,
tautos,
kuri stovi kryžkelėje.
Jeigu esame mes poetai,
tai — pasiryškime!

Reikia mums oro
bent kiek atsikvėpti,
nors ir audros
mes nebijome! —
Net šniokščiančią audrą
turim prarėkti,
antraip —
uždusime vergijoje.

Gyventi — kovoti,
laimėti ar žūti
už gimtąjį žodį
savo gimtinėje!
Jeigu nebuvo,
turime būti
pirmoje už laisvę
su daina grandinėje.

Artistas Murray Tannenbaum yra septynių pėdų aukščio. Jis vaidina "jautų" naujai paruoštamame filme. Paveikslas imtas iš filmo.

IR ŽIBUOKLĖS TULPĖS

Tulpės ir žibuoklės pirmosios gėlės pražydo po mano langais. Spalvos — raudona ir violetinė. Tenepasigundo mano ranka nuskinti bet kurios žiedelį. Jos gražios. Tegul sau žydi. Tikiu, kad jos man pražydo. Gal ne. Gal jos pražydo saulei.

Matau, kaip jų žiedai apšviesti saulės spindulių, išsiškečia ir geria tuos spindulius, kaip ištroškęs žmogus tyrą šaltinio vandenį.

Ne. Saulei jos nebūtų pražydusios. Kai saulė pradeda diena po dienos kaitinti, jos nuberia savo žiedų papuošalus ir sudžiovina savo stiebus. Jos nei pavasariui nebūtų pražydusios. Pavasaris, nors ir laukiamas, bet ne svečias, tik pereinamasis laiko tarpas.

Tulpės ir žibuoklės pražydo sau ir man.

Tulpės po kiekvieno žydėjimo naują šaknelę užaugina, o žibuoklės — naują kerelį pagimdo.

Tegul jos žydi ir sau, man vistiek jų žiedai gražūs. Nemačiau jose nei krislelio pavydo, nei išdidumo. Žiūriu kiek noriu ir džiaugiuos.

Mano tulpės! Mano žibuoklės!

Juozas Šmotelis

SENA DUONA

Vienos Dėdės Samo kareivių kuopos seržantas gavo iš savo karių nusiskundimą, kad kepykla juos aprūpina persenusia duona, bet nenorėdamas nusileisti, susišaukė savo vyrus ir jiems pasakė atitinkamą pamokslą, pridurdamas, kad tokią duoną pats Washingtonas prieš Valley Forge kautynes būtų mieliai valgęs, jei būtų turėjęs.

"Kodėl ne!" — atsiliepė tūlas naujokas. "Tuomet ta duona tebebuvo šviežia!"